

ความผาสุกทางจิตวิญญาณของฟลอเรนซ์ ในดิงเกล : การตีความหมายชีวประวัติ

Spiritual Well-Being Characters of Florence Nightingale: Interpretive Biographical Medthod

พัชนี สมก้าลัง (Patchanee Somkumlung)* มาริสา ไกรฤกษ์ (Marisa Krairiksh) **

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์ชีวิตด้านความผาสุกทางจิตวิญญาณของฟลอเรนซ์ ในดิงเกล ใช้ระเบียบวิธีการตีความหมายชีวประวัติ โดยการวิเคราะห์และตีความหมายจากหลักฐานที่ผ่านการตรวจสอบความน่าเชื่อถือจากผู้เชี่ยวชาญทางประวัติศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์แล้ว จำนวน 17 เรื่อง ผลการวิจัยเป็นดังนี้ พัฒนาการทางจิตวิญญาณของฟลอเรนซ์ ในดิงเกล มี 2 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นรับข้อมูลด้านจิตวิญญาณ 2) ขั้นการมีประสบการณ์การเปลี่ยนแปลงทางจิตวิญญาณ ซึ่งประกอบด้วย 5 ระยะ ได้แก่ 2.1 ระยะการรู้จักตัวตนภายในของตนเอง เปรียบเสมือนเป็นผู้ตื่น 2.2 ระยะแสวงหาการใช้ชีวิตตามสิ่งที่เชื่อ ยึดเหนี่ยวศรัทธา 2.3 ระยะสัมผัสพลังจากจิตวิญญาณบริสุทธิ์ 2.4 ระยะมีดม่น และ 2.5 ระยะเป็นหนึ่งเดียว จากพัฒนาการข้างต้นทำให้ฟลอเรนซ์ ในดิงเกลมีลักษณะของผู้ที่มีความผาสุกทางจิตวิญญาณ ดังนี้ 1) พบเป้าหมายและดำเนินชีวิตอย่างมีความหมาย 2) มีความกล้าหาญตัดสินใจด้วยตนเองอย่างอิสระและพร้อมที่จะเผชิญกับชีวิตเบื้องหน้าอย่างมั่นใจ 3) มีพลังอำนาจ สงบเยือกเย็น และแข็งแกร่งจากภายใน 4) มีปัญญา หยั่งรู้ เกลียวฉลาด และมีพลังสร้างสรรค์ 5) มีความสัมพันธ์กับสิ่งที่เชื่อ ยึดเหนี่ยวศรัทธา 6) นอบน้อมและมีแรงบันดาลใจอันบริสุทธิ์ 7) ตระหนักรู้ในตนเอง 8) ชื่นชมยินดีในชีวิต มีสันติสุขภายในและมีความหวังในชีวิตหลังความตาย 9) มีความรัก การให้อภัย ให้เกียรติ ใจดีมีเมตตาต่อผู้อื่น 10) มีภาวะเหนือตนเองและอดทนทำงานยากได้สำเร็จ และ 11) ใกล้ชิดธรรมชาติและความรู้สึกถึงความพิเศษของสิ่งแวดล้อม เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าเหตุการณ์ที่ได้รับการตรัสเรียกจากพระเจ้า เป็นจุดเปลี่ยนและส่งผลกระทบต่อทุกเหตุการณ์ในชีวิต เป็นศูนย์กลางและต้นกำเนิดของความคิด ปรัชญาในการดำเนินชีวิตเป็นศูนย์กลางและต้นกำเนิดของความคิด ปรัชญาในการดำเนินชีวิต มีผลต่อความรู้สึก และสะท้อนแนวทางการกระทำทั้งหมดของเธอ จากประสบการณ์ดังกล่าว ทำให้เกิดผลลัพธ์ต่อผู้รับบริการและวิชาชีพการพยาบาล ดังนี้ 1) ผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้รับบริการ ได้แก่ ผู้รับบริการได้รับการดูแลด้วยมาตรฐานที่สูงและมีประสิทธิภาพ ได้รับการดูแลแบบองค์รวม 2) ผลลัพธ์ที่เกิดกับวิชาชีพการพยาบาล ได้แก่ เกิดการปฏิรูปทางการพยาบาล เกิดการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ของวิชาชีพการพยาบาล เกิดอัตลักษณ์แห่งวิชาชีพการพยาบาล 2 ประการ ได้แก่ การพยาบาลไม่ใช่อาชีพเท่านั้นหากแต่เป็นงานขององค์พระผู้เป็นเจ้าที่ได้เลือกและเรียกให้พยาบาลแต่ละคนทำ และถือเป็นปฏิบัติการทางจิตวิญญาณ คือพยาบาลต้องมีจิตใจที่เป็นบุญเป็นกุศล ปราศจากความกลัวเพื่อนมนุษย์ผู้ทุกข์ร้อนด้วยเมตตาจิต ให้อภัย เปี่ยมด้วยความรักและปรารถนาดี

* มหาวิทยาลัย หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพยาบาล มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ABSTRACT

This research aims at exploring the spiritual dimension of Florence Nightingale's well-being during her life. The three main objectives of this thesis are (i) review her spiritual development (ii) to describe the spiritual well-being of the character and (iii) analyze the way in which Nightingale's spiritual convictions their expression in professional life as a nurse. An Interpretive biographical method was used to analyze and interpret 17 life documents regarding Nightingale's life. This corpus on which the analysis is based had been historically validated and passed the review of nursing expertise.

The result of this study is that in terms of spiritual development, two distinct stages can be recognized in Nightingale's life: 1) an informative stage during which Nightingale depends her cognitive understanding of a transcendental reality 2) a transformative stage which encompasses five steps i) inner self -awaking ii) seeking God's will iii) receiving power from the Holy Spirit. iv) self – criticism v) Union with God. The main result is that in terms of spiritual well-being, the analysis of Nightingale's life allows to identify eleven main character traits : 1) seeking purpose and meaning in life 2) courage, independent decision- making and high self - confidence 3) power, inner silence and inner strength 4) wisdom, intelligence, intuition and creativeness 5) faith and interconnectedness with God 6) meek lowly of heart and purely inspiration 7) self – awareness 8) joy in life, inner peace and hope in life after death 9) love, forgiveness, respect and kindness toward other people 10) self transcendence and continual dedication to work, and 11) proximity to nature and the experience of a sense of magic in it. Faith and interconnectedness with God being a central principle of spiritual philosophy for her. "The Calling" Nightingale received from God occupied a major facet of the character's life (major Epiphany). Those characters influenced to her transformational nursing leader and successfulness in vary field such as hospital management, health service system of army and social reform

The final result is that: 1) Nightingale's different wellbeing characters have influenced to client; i) excellent nursing care ii) holistic nursing care 2) Nightingale's different wellbeing characters have influenced and inspired her professional identity as a nurse. Two central characteristics of this identity were that Nightingale (i) perceived nursing as a Calling (ii) considered nursing as a spiritual practice. Its main objectives are up lift human suffering, love and forgiveness of other, to do good will to humankind. Her life was transformational nursing leader and changed image of professional nurse

คำสำคัญ : พัฒนาการทางจิตวิญญาณ ความผาสุกทางจิตวิญญาณ ฟลอเรนซ์ ไนติงเกล

Key Words : Spiritual development, Spiritual well- Being, Florence Nightingale

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาชีพการพยาบาลสมัยใหม่ได้เริ่มต้นขึ้นในกลางศตวรรษที่ 19 จากอิทธิพลชีวิตและแบบอย่างของฟลอเรนซ์ ไนติงเกล เป็นวิชาชีพที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษยชาติสืบต่อมา จากวันนั้นถึง

วันนี้ครบรอบมรณะกาล 100 ปี ของผู้ให้กำเนิดวิชาชีพการพยาบาลได้เติบโตมาเป็นลำดับ พัฒนาการความรู้ที่กว้างขวางและลุ่มลึก ขยายขอบเขตการดูแลจากบุคคลสู่ครอบครัวสู่ชุมชนและสังคม มีการพยาบาลเฉพาะทางและสาขาต่างๆเพิ่มมากขึ้น

ขระดับการศึกษาและเปิดหลักสูตรปริญญาคุณวุฒิบัณฑิต (เอ็มพร ทองกระจาย, 2538) รับเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ในงาน พัฒนานวัตกรรมทางการพยาบาล ในขณะที่เดียวกันมีสัญญาณบางอย่างกำลังสูญเสียรากฐานที่สำคัญที่สุดของวิชาชีพไป กล่าวคือ ผู้ที่เข้าสู่วิชาชีพขาดแรงจูงใจที่ดีส่วนใหญ่ต้องการเพียงเพื่อประกอบอาชีพ ไม่ได้ได้รับการปลูกฝังคุณค่าแห่งตนและวิชาชีพมากเพียงพอที่จะอุทิศตนและมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานให้สำเร็จตามปณิธานแห่งวิชาชีพ ผู้ประกอบวิชาชีพขาดความสุขและเหนื่อยหน่ายในการทำงาน การพัฒนาผู้นำพยาบาลยังไม่ได้มุ่งมั่นที่การสร้างพลังจากภายในเท่าที่ควรจะเป็น(inner strength) ดังนั้น วิทยาการจัดการถูกครอบงำด้วยกระบวนการทศน์ วิทยาศาสตร์และกลไกที่มององค์กรแบบเครื่องจักรกล และขาดความเข้าใจระบบที่ซับซ้อนของมิติความเป็นมนุษย์ อุดมคติและคุณค่าทางจิตวิญญาณสูญหายไป ระบบงานไม่เอื้อต่อการเรียนรู้และส่งเสริมคุณค่าที่ดีงามเชิงอุดมคติ ดังนั้นหากไม่หันมาทบทวนและช่วยกันแก้ไขอย่างจริงจัง งานการพยาบาลจะเป็นอย่างไรในศตวรรษนี้ คงเป็นเหมือนดินไม้ที่แผ่กิ่งก้านไปไกลแต่ไม่หยั่งรากให้ลึก

จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมบริการของพยาบาลวิชาชีพได้ดีคือ ความเป็นตัวตนภายในของบุคคล (inner self) เช่น บุคลิกภาพเชิงสภาพอารมณ์ (เนาวรัตน์ ชาประสิทธิ์, 2547 วารุณี หนูพันธ์, 2547) แต่การพัฒนาตัวตนภายในของบุคคลเป็นเรื่องที่ทำได้ยากแต่ถ้าพัฒนาได้ จะเป็นการพัฒนาคนที่มีมั่นคงถาวรเพราะเป็นการพัฒนาจากการพัฒนาที่แก่นแท้ของบุคคล พัฒนาจากภายในสู่ภายนอก

(inside out approach) ความเป็นแก่นแท้ของบุคคล เรียกว่าจิตวิญญาณมนุษย์ซึ่งมีอิทธิพลต่อ ความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมของบุคคล ผู้ที่มีความผาสุกทางจิตวิญญาณจะสะท้อนพฤติกรรมการแสดงออกที่ดี มีเขาวนอารมณ์ พลังสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี มีคุณธรรมจริยธรรมสูง มีเมตตาและเคารพผู้อื่น (ฟาริดา

อิบราฮิม , 2539) ดังนั้นความผาสุกทางจิตวิญญาณจึงเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของผู้ที่ประกอบวิชาชีพการพยาบาลทุกคน จากการศึกษาพบว่าความผาสุกทางจิตวิญญาณด้านความเชื่อศรัทธาของพยาบาลอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น (พัชนี สมกำลัง และคณะ, 2551) และปัจจุบันยังขาดวิธีการพัฒนาความผาสุกทางจิตวิญญาณในบริบทของวิชาชีพ เนื่องจากเป็นมิติที่มีความเป็นนามธรรมสูงยากต่อการอธิบาย จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ผู้นำทางการพยาบาลฟลอเรนซ์ ในดิงเกล เป็นพยาบาลที่ประสบผลสำเร็จมากที่สุดในระดับประวัติศาสตร์ และชีวิตด้านจิตวิญญาณคือความจริงในทุกวันของชีวิตเธอ และพลังจากมิติจิตวิญญาณเป็นแรงบันดาลใจในการรังสรรค์งานตลอดชีวิต (Dossey BM., 2001) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาในเชิงลึกว่าฟลอเรนซ์ ในดิงเกลมีพัฒนาการทางจิตวิญญาณอย่างไร และมีลักษณะของผู้ที่ผาสุกทางจิตวิญญาณอย่างไร จึงสามารถขับเคลื่อนชีวิตในการทำงานการพยาบาลที่สร้างสรรค์ทันสมัยและล้ำหน้าข้ามศตวรรษ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาประสบการณ์ชีวิตด้านความผาสุกทางจิตวิญญาณในชีวิตของฟลอเรนซ์ ในดิงเกล

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. ศึกษาพัฒนาการทางจิตวิญญาณของฟลอเรนซ์ ในดิงเกล
2. ศึกษาลักษณะความผาสุกทางจิตวิญญาณที่พบในชีวิตของฟลอเรนซ์ ในดิงเกล
3. ศึกษาผลลัพธ์ที่เกิดจากประสบการณ์ชีวิตด้านความผาสุกทางจิตวิญญาณของฟลอเรนซ์ ในดิงเกลต่อผู้รับบริการและวิชาชีพการพยาบาล

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ความผาสุกทางจิตวิญญาณ หมายถึง ความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมของฟลอเรนซ์ ในดิงเกล ที่

แสดงให้เห็นว่าเกิดปัญญา การหยั่งรู้ เข้าใจความจริง
สูงสุดของชีวิต ค้นพบเป้าหมายความหมายของชีวิต มี
คุณภาพในความสัมพันธ์ภายในตนเอง ความสัมพันธ์
กับบุคคล สิ่งแวดล้อมและ/หรือพลังเหนือธรรมชาติ
สงบ มีความสุข มีความเข้าใจในตนเอง เข้าใจใน
ธรรมชาติและความเป็นจริงในชีวิต มีพลังใจที่เข้มแข็ง
สร้างสรรค์ มีพลังภายใน (Inner strength) พลังอำนาจ
(Power) ความศรัทธา ความหวัง ความกล้าหาญ เพิ่ม
ความสามารถของฟลอเรนซ์ ในดิงเกล ทำให้ฟลอ
เรนซ์ ในดิงเกล อยู่ในภาวะเหนือตนเองได้ และ
ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ
(Qualitative research) โดยใช้ระเบียบวิธีการ
ตีความหมายชีวประวัติ (Interpretive biographical
method) เพื่ออธิบายประสบการณ์ชีวิตด้านความผาสุก
ทางจิตวิญญาณของฟลอเรนซ์ ในดิงเกล โดยการ
ตีความหมายชีวประวัติ บริบททางสังคมและ
รายละเอียดในแนวคิดจากหลักฐานปฐมภูมิและทุติย
ภูมิได้แก่ จดหมาย เอกสาร งานเขียน และบันทึก เพื่อ
ค้นหา เรื่องราว (Stories) ประสบการณ์ชีวิต (Life
experience) ด้านความผาสุกทางจิตวิญญาณของฟลอ
เรนซ์ ในดิงเกล การศึกษารอบคลุมวัยเด็ก วัยทำงาน
วัยชรา ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1820-1910

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากหลักฐานปฐมภูมิและ
หลักฐานทุติยภูมิที่ได้ผ่านการตรวจสอบความ
น่าเชื่อถือ จากผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์และ
ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์มาแล้ว จำนวน 17 เรื่องจาก
ทั้งหมด 19 เรื่อง มีค่าคะแนนความน่าเชื่อถือรวมเฉลี่ย
ร้อยละ 91.2 โดยใช้แบบประเมินและวิพากษ์หลักฐาน
ทางประวัติศาสตร์ ข้อมูลก่อนการนำมาตีความได้ผ่าน
การตรวจสอบความถูกต้องของการแปลจาก
ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย
2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์รายละเอียดของ
ชีวประวัติให้ครบทั้ง 9 ส่วน (Nine areas) ตามหลักการ
ศึกษาชีวประวัติเนื่องจากชีวประวัติมีลักษณะเฉพาะ

แตกต่างจากงานเขียนโดยทั่วไป (Denzin LM., 1989)
2) ค้นหาข้อสนเทศที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ชีวิต
ด้านจิตวิญญาณ โดยใช้แนวคำถามที่สร้างขึ้นจากการ
ทบทวนวรรณกรรม เป็นตัวนำเข้าสู่ความจริง ทำความ
เข้าใจความหมายของข้อสนเทศทั้งในด้านความหมาย
ตามตัวอักษรและความหมายแฝง ก่อนการจัด
หมวดหมู่และตีความ ผลของการวิเคราะห์
ตีความหมายของข้อมูลก่อนการเผยแพร่ ได้ผ่าน
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบผลการตีความหมาย และ
ผลการวิจัยเป็นดังนี้

ผลการวิจัย

จากการศึกษาและตีความหมายชีวประวัติของ
ฟลอเรนซ์ ในดิงเกล พบว่าแหล่งพลังของชีวิตเธอ มี
มิติของความเชื่อมั่น ศรัทธา ในพลังอำนาจเหนือ
ธรรมชาติ/พระเจ้าเป็นศูนย์กลาง และเหตุการณ์เสี่ยง
ตริตรึงจากพระเป็นเจ้าเมื่อครั้งอายุ 17 ปี เป็นจุด
เปลี่ยนครั้งสำคัญของชีวิต (Major epiphany) หรืออีก
นัยหนึ่งพระเจ้าคือสิ่งที่เธอยึดเหนี่ยวฝังแน่นในชีวิต
เป็นศูนย์กลางและต้นกำเนิดของความคิด ปรัชญาใน
การดำเนินชีวิต มีผลต่อความความรู้สึกและสะท้อน
แนวทางการกระทำของฟลอเรนซ์ ในดิงเกล (Central
principle of spiritual philosophy) ซึ่งความเชื่อของเธอ
มีพัฒนาการตลอดชั่วอายุไขปรากฏรายละเอียด
ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาการทางจิตวิญญาณของฟลอเรนซ์ ใน ดิงเกล

ฟลอเรนซ์ ในดิงเกลมีพัฒนาการทางจิต
วิญญาณ (Spiritual development) แบ่งได้เป็น 2
ขั้นตอนใหญ่ๆ ดังนี้คือ

1.1 ขั้นรับข้อมูลด้านจิตวิญญาณ

(Informative stage)

เป็นขั้นที่ได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับความ
เชื่อ สิ่งที่ยึดเหนี่ยวศรัทธา (God) ซึ่งเป็นขั้นตอนที่
เกิดขึ้นตลอดชีวิตของฟลอเรนซ์ ในดิงเกลตั้งแต่วัยเด็ก
จวบจนวัยชรา ฟลอเรนซ์ ในดิงเกลรับรู้ข้อมูลดังกล่าว

มาจากสองช่องทาง ได้แก่ จากการศึกษาด้วยตนเอง และจากกระบวนการกล่อมเกลาทางสังคม ดังนี้

1.1.1 รับรู้ข้อมูลด้านจิต

วิญญานจากการศึกษาด้วยตนเอง

ในวัยเด็กฟลอเรนซ์ ในดิงเกล เริ่มได้ รับรู้ข้อมูลในเรื่องของความเชื่อ สิ่งที่ยึดเหนี่ยวศรัทธา จากการอ่านพระคัมภีร์ของศาสนา (Bible) เธอเริ่มอ่าน และมีบันทึกเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องนี้ ตั้งแต่อายุ 8 ขวบ เธอบันทึกไว้ว่า “คุณแม่ที่รัก วันนี้ลูก ไม่ได้ไปโบสถ์สาเหตุจากอาการป่วยนั้น เช้านี้ลูกใช้ชีวิตตามปกติอย่างที่เคยเป็นมา และได้อ่านพระคัมภีร์ ในหนังสือพงศ์ยัศรีห์ เล่มที่ 1 บทที่ 17 (เป็นเรื่องราวของเอลิชา และการช่วยเหลือผ่านหญิงหม้าย) และได้ อ่านหนังสือพงศ์ยัศรีห์ เล่มที่ 2 บทที่ 6 (เป็นเรื่องราวของเอลิชา)” (Dossey , 1999)

1.1.2 รับรู้ข้อมูลด้านจิต

วิญญานจากกระบวนการกล่อมเกลาทางสังคม

นอกจากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ ความเชื่อด้วยตนเองแล้ว ในแต่ละสัปดาห์ เธอจะได้รับ ข้อมูลความเชื่อ สิ่งที่ยึดเหนี่ยวศรัทธา จาก กระบวนการกล่อมเกลาทางสังคม ได้แก่สถาบัน ครอบครัวและองค์กรศาสนา ครอบครัวของฟลอเรนซ์ ในดิงเกลให้ความสำคัญกับการศึกษาและศาสนามาก ดังนั้นในแต่ละสัปดาห์ฟลอเรนซ์ ในดิงเกลจะต้องได้ ฟังการบรรยายธรรมะที่มีสาระเรื่องความเชื่อ สิ่งที่ยึดเหนี่ยวศรัทธาจากนักบวชในคริสตจักร (Christ church) เช่นจดหมายฉบับนี้ “คุณแม่ที่รัก ลูกฟังจะกลับ จากโบสถ์ MR. Green ได้เทศนาจากพระธรรม ลูกา บทที่ 15 ข้อ 10 ความว่า “มีความชื่นชมยินดีในสวรรค์ ที่คนบาปคนหนึ่งได้กลับใจใหม่” ลูกไม่มีดินสอแต่ลูก ก็จดจำสิ่งที่เขาพูด...รักแม่ ...โฟล..” (Dossey , 1999)

1.1.3 เชื่อมโยงความรู้สู่การ

พัฒนาความเชื่อ

ฟลอเรนซ์ ในดิงเกลเริ่มพัฒนาความเชื่อ โดยการเชื่อมโยงความรู้ที่เธอได้รับมาให้เข้ากับ เรื่องราวในชีวิตประจำวัน เช่น ข้อความที่ปรากฏใน บันทึกฉบับนี้ “วันแห่งความสุขที่สุดของเด็กๆ คือวันที่ ได้ไปเยี่ยมคุณป้าในที่ราบระหว่างหุบเขา ท่านเป็นผู้ที่มีจิตวิญญาณของความอ่อนโยนละมุนละไม ใจดี ไม่ ยึดติดกับตัวเอง ช่างเป็นความงามที่พระเจ้าทรงสร้าง โดยแท้” (Dossey , 1999)

สรุป การรับรู้ข้อมูลด้านจิตวิญญาน เกิดขึ้นผ่านทางการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับสิ่งที่เชื่อ สิ่งยึดเหนี่ยวศรัทธา การรับรู้ข้อมูลมาจากการศึกษาด้วยตนเอง หรืออาจจากการ ที่อยู่ในสังคมและมี กระบวนการกล่อมเกลาทางสังคม การปลูกฝังเรื่อง ความเชื่อ ค่านิยมเชิงอุดมคติ สิ่งยึดเหนี่ยวผูกพันอย่างต่อเนื่อง และเกิดการนำความเข้าใจเหล่านั้นมาอธิบาย ปรากฏการณ์ เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ใน ชีวิตประจำวันจนเกิดเป็นความเชื่อ อย่างไรก็ตามใน ระหว่างวัยเด็กจนกระทั่งอายุจะครบ 17 ปีนี้ ความเชื่อ ของเธอพัฒนามาจากความรู้ และการรับรู้ข้อมูลเป็น ส่วนใหญ่ ถึงแม้จะมีความรู้สึกสัมผัสกับมิติทางจิต วิญญานอยู่บ้างแต่ก็ไม่ชัดเจนนัก จึงสรุปได้ว่าระยะนี้ ชีวิตทางจิตวิญญานของฟลอเรนซ์ ในดิงเกล อยู่ในขั้น การเป็นผู้รู้เท่านั้น

1.2 ขั้นมีประสบการณ์การ

เปลี่ยนแปลงด้านจิตวิญญาน (Transformative stage)

ขั้นตอนนี้คือขั้นตอนที่ฟลอเรนซ์ ใน ดิงเกล มีประสบการณ์โดยตรงกับสิ่งที่เธอเชื่อ ยึดเหนี่ยวศรัทธา ซึ่งแยกออกเป็น 5 ระยะดังนี้

1.2.1 ระยะเป็นผู้ตื่น (Inner

self awaking step)

ระยะนี้เป็นระยะการรู้จัก ตัวตนภายในของตนเองเปรียบเสมือนการเป็นผู้ถูก ปลุกให้ตื่น เป็นระยะของการรู้สึกได้หรือสัมผัสได้ถึง อำนาจศักดิ์สิทธิ์ของสิ่งที่เชื่อ ยึดเหนี่ยวศรัทธา เกิด ความมั่นใจว่ามีอำนาจของสิ่งที่เชื่อ ยึดเหนี่ยวศรัทธา อยู่จริง ฟลอเรนซ์ ในดิงเกล มีประสบการณ์นี้ในวันที่

7 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1837 เหตุการณ์เกิดในขณะที่เธอนั่งอยู่ตามลำพังในม้านั่ง ได้ค้นพบชีวิตแบบที่มักพบในเลบานอน ขนาดใหญ่ 2 ต้น ในบริเวณคฤหาสน์แอมบลิย์ เธอบันทึกว่า “วันที่ 7 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1837 พระเจ้าทรงตรัสเรียกฉันให้เป็นผู้รับใช้ พระองค์” (Dossey, 1999 Calabria, 1997 Macrae, 2001, Dossey, 2002 Smith, 1950) และเหตุการณ์นี้เป็นเหมือนการเปิดประตูจิตวิญญาณของฟลอเรนซ์ ในดิงเกลนาเธอผู้โลกของมิติจิตวิญญาณ การมีความสัมพันธ์กับพลังเหนือธรรมชาติ (Interconnectedness with God) จวบจนวาระสุดท้ายของชีวิตและเหตุการณ์นี้กลายเป็นจุดเปลี่ยนของชีวิต (Major epiphany) ทำให้ฟลอเรนซ์ ในดิงเกลแสวงหาการมีชีวิตที่มีความหมายแทนที่การใช้ชีวิตหรูหรา สะดวกสบายตามฐานะของครอบครัว ซึ่งเป็นค่านิยมของสังคมในยุคนั้น เหตุการณ์นี้นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างถาวร

1.2.2 ระยะแสวงหาพระ

ประสงค์ของสิ่งที่เชื่อ ยึดเหนี่ยวศรัทธา (Seeking to God's will step)

ระยะแสวงหาพระประสงค์ของสิ่งที่เชื่อ ยึดเหนี่ยวศรัทธา เกิดขึ้นระหว่างฟลอเรนซ์ ในดิงเกล อายุ 17-29 ปี เป็นระยะการค้นหาแนวทางในการดำเนินชีวิตเพื่อให้สอดคล้องกับสิ่งที่เชื่อ ยึดเหนี่ยวศรัทธา ได้ทรงตรัสเรียกให้ทำ ระยะนี้นำมาซึ่งความขัดแย้งกับแนวทางการดำเนินชีวิตของคนธรรมดาทั่วไป ทำให้ชีวิตสับสน เป็นทุกข์ เศร้าหมอง (Spiritual pain) ภายหลังการมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับสิ่งที่เชื่อ ยึดเหนี่ยวศรัทธาแล้ว ก็เกิดการเปรียบเทียบระหว่างความเป็นตัวตนของตนเองกับความบริสุทธิ์ยิ่งใหญ่ของสิ่งที่เชื่อ ยึดเหนี่ยวศรัทธา เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในความคิด ความรู้สึก และแนวพฤติกรรมอย่างชัดเจน โดยฟลอเรนซ์ ในดิงเกลให้สิ่งที่เชื่อ ยึดเหนี่ยวศรัทธา เป็นศูนย์กลางของการดำเนินชีวิตแทนที่การยึดตนเองเป็นศูนย์กลางเหมือนคนธรรมดาโดยทั่วไป และแสวงหาพระประสงค์ของสิ่งที่เชื่อ ยึดเหนี่ยวศรัทธา อย่างจริงจังแทนที่ความ

ปรารถนาอื่นใด ฟลอเรนซ์ ในดิงเกล บันทึกไว้ว่า “พระเจ้าจะต้องมีพระประสงค์บางอย่างที่จะทำให้ฉันได้รับใช้พระองค์ มิฉะนั้นแล้วพระองค์ก็คงไม่ยอมให้ฉันได้มีชีวิตอยู่จนถึงวันนี้ และฉันก็หวังเหลือเกินว่าจะได้ทำตามพระประสงค์ในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ เพื่อฉันจะได้เห็นความสว่าง การช่วยให้รอดและ ความหลุดพ้น ไม่มีอะไรจะแย่ไปกว่านี้ คือการที่ไม่ได้ทำตามพระประสงค์ของพระเจ้า และถ้าไม่ได้ทำตามพระประสงค์แล้ว ก็เปรียบดั่งกับคำสาปที่มาถึงตัวเองและผู้อื่น ” (Calabria, 1997)

ซึ่งพระประสงค์ของสิ่งที่เชื่อ ยึดเหนี่ยวศรัทธา จะสวนทางกับวิถีชีวิตของบุคคลโดยทั่วไปในยุคนั้น ฟลอเรนซ์ ในดิงเกล มีความมั่นใจว่าพระเจ้าได้ตรัสเรียกให้เธอไปช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่เจ็บป่วย โรงพยาบาลคือภาพฝันของเธอเสมอ และพยายามที่จะศึกษาวิชาการพยาบาลอย่างลับๆด้วยตนเอง เนื่องจากครอบครัวต่อต้าน ด้วยวิชาชีพการพยาบาลในยุคนั้นเป็นที่ดูถูกดูแคลนอย่างมาก เมื่อกล่าวถึงพยาบาล ผู้คนมักจะนึกถึงบรรดานักโทษ ผู้หญิงประพฤติดัวไม่ดีในเรื่องเพศ ชอบดื่มเหล้า ยิน ทำให้เธอต้องพบเจอกับอุปสรรค รู้สึกสับสน มีความขัดแย้ง เต็มไปด้วยความทุกข์ทางจิตวิญญาณ (Spiritual pain) ช่วงนี้ฟลอเรนซ์ ในดิงเกลถึงขั้นล้มป่วย ซึม แยกตัว และไม่มีใครเข้าใจเธอ Fanny Allen กล่าวว่า “ทุกครั้งที่ฉันนึกย้อนกลับไปในอดีต ฉันเคยเห็นฟลอเรนซ์ ในดิงเกลเมื่อครั้งที่เธอผ่านพ้นวัย 16 ปีมาแล้ว ฉันได้เห็นเธอพร้อมเต็มที่แล้วเพื่องานของเธอ จิตใจของเธอก็ครุ่นคิดแต่เรื่องความแตกต่างของมนุษย์ ที่สร้างความเจ็บปวดให้แก่ชีวิตของพวกเขา จากบทสนทนาระหว่างพ่อกับลูกทำให้ฉันถึงต้องกับหัวเราะออกมา เพราะทั้งสองมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด แต่ตอนนี้ฉันระลึกได้แล้วว่า มันคือความปรารถนาแห่งพระวิญญาณของพระเจ้าที่อยู่ภายในเธอ.” (Dossey, 1999)

ในระยะนี้ครอบครัวส่งฟลอเรนซ์ ไปอยู่กับญาติที่ลอนดอนเพื่อจะได้ให้เธอเข้าสังคมมากขึ้น ไม่หมกมุ่นอยู่กับตัวเอง แต่ไม่ได้ผล เพราะใครก็ตามที่ได้

พูดคุยกับเธอในขณะนี้พบว่า ความคิดของเธอมีเพียงอย่างเดียวคือแสวงหาการไต่ถามตนตามความเชื่อคือการอุทิศตัวปรนนิบัติเพื่อนมนุษย์ผู้ทุกข์ยากเจ็บป่วยและถูกทอดทิ้ง จากข้อความในจดหมายที่ฟลอเรนซ์ ในดิงเกลส่งไปยังญาติสนิท ความว่า “ทุกๆเช้าฉันนั่งคุกเข่าอธิษฐาน มีสิ่งเดียวเท่านั้นที่ฉันร้องทูล ได้โปรดทอดพระเนตรหญิงรับใช้ของพระองค์ โปรดประทานงานสำหรับวันนี้แก่ข้าพเจ้าด้วย ไม่ใช่งานของข้าพเจ้าหากแต่เป็นงานของพระองค์ นอกจากนี้แล้วชีวิตของข้าพเจ้าก็ไม่ปรารถนาพรอื่นใดอีกเลย.” (Macrae, 2001)

ระยะนี้กินเวลานานหลายปี คือนับตั้งแต่ 17 ปี จนกระทั่งฟลอเรนซ์ ในดิงเกล อายุ 29 ปี เป็นการพยายามจะเข้าใจพระเจ้าและคืนรับแสวงหาพระประสงค์ของพระเจ้าด้วยความพยายามของตัวเอง

1.2.3 ระยะสัมผัสพลังจาก

จิตวิญญาณบริสุทธิ์ (Receive power from Holy Spirit step)

ระยะนี้เป็นระยะที่ฟลอเรนซ์ ในดิงเกลสัมผัสพลังบางอย่างที่มาจากสิ่งที่เชื่อ ยึดเหนี่ยวศรัทธาเป็นการครอบครองของจิตวิญญาณอันบริสุทธิ์อยู่ภายในตัวเอง ฟลอเรนซ์ ในดิงเกลรู้สึกได้ถึงการทรงสถิตของสิ่งที่เชื่อ ยึดเหนี่ยวศรัทธาตลอดเวลา คนใกล้ชิดสัมผัสได้ว่าฟลอเรนซ์ ในดิงเกลมีคุณลักษณะส่วนบุคคลเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง เธอไม่มีความลังเลสงสัย ไม่มีความกังวลที่จะกระทำตามความเชื่อ ฟลอเรนซ์ ในดิงเกล เริ่มเข้าสู่ระยะนี้ในวัย 30 ปี จากบันทึกที่แสดงถึงการปลาวารนาอุทิศตัวแต่สิ่งที่เชื่อ ยึดเหนี่ยวศรัทธาความว่า “วันอาทิตย์ที่ 12 วันนี้ฉันอายุครบ 30 ปี ซึ่งเป็นอายุที่พระเยซูคริสต์ทรงเริ่มทำพันธกิจของพระองค์ ณ เวลานั้น ไม่มีสิ่งที่บ่งบอกความเป็นเด็กใดๆหลงเหลืออยู่ ไม่มีสิ่งไรสาระอื่นใดอีกต่อไป ไม่มีความรักในทางโลกียวิสัย ไม่มีการแต่งงาน โอพระเจ้าเดี่ยวนี้ฉัน คิดความต้องการของฉันมีเพียงอย่างเดียวเท่านั้น พระเจ้าได้โปรดประทานให้ข้าพเจ้าคิดถึงแต่พระประสงค์ของพระองค์ อะไรเล่าที่เป็นพระประสงค์

สูงสุดของพระองค์ที่จะให้ข้าพเจ้าทำ โอขอพระเจ้าทรงบ่งบอกพระประสงค์นั้นเถิด ” (Dossey, 1999 Calabria, 1997 Dossey, 2002 Smith, 1950) ระยะนี้ฟลอเรนซ์ ในดิงเกลเกิดความรู้สึกมั่นใจอย่างประหลาด ไม่เหน็ดเหนื่อย และมีความกล้าหาญ จากสาวน้อยขี้เกรงใจได้กลายเป็นคนที่ตัดสินใจเด็ดเดี่ยวเยียบขาดไว้วิ้วของคนที่อ่อนแออย่างแต่ก่อนเก่า

ในวัย 33 ปี ภายหลังจากศึกษาคุณงานการพยาบาลในโคเชอร์เซวัวร์ ฟลอเรนซ์ ในดิงเกลได้ประกอบอาชีพทางการพยาบาลครั้งแรก โดยเป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลหญิงแห่งหนึ่งในอัมสเตอร์ดัม และภายใต้การบริหารแนวใหม่ของเธอได้เกิดการเปลี่ยนภาพลักษณ์ใหม่ของโรงพยาบาลอย่างไม่มีใครเคยทำมาก่อนในยุคนั้น ทำให้เธอเริ่มมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักของคนในสังคมถึงพลังอันพิเศษในตัวของเธอ ฟลอเรนซ์ ในดิงเกลกล่าวว่า “เมื่อพระวิญญาณบริสุทธิ์เสด็จเข้ามาในนั้น แทบจะไม่มีอะไรเกิดขึ้นในสิ่งภายนอกแต่พลังภายในไม่ได้ลดน้อยไปเลย พระวิญญาณบริสุทธิ์จะเสด็จมาหาพยาบาลแต่ละคนและแต่ละหอผู้ป่วย ผู้ซึ่งกำลังพยายามทำงานการพยาบาลของเธออยู่ และงานในหอผู้ป่วยของเธออยู่ในพระเจ้า เพื่อที่จะช่วยให้ดำเนินชีวิตอันเร้นลับกับพระคริสต์ในพระเจ้า” (Nightingale, 1914) และท่ามกลางสถานการณ์ที่เลวร้ายในสมรภูมิรบที่น่าหวาดหวั่นพริ้วพริ้ว ในสงครามไครเมีย เธอสามารถเผชิญกับสถานการณ์วิกฤติได้อย่างสงบ มีความไว้วางใจ(Trust) ในการปกป้องดูแล สัมผัสการทรงสถิตของสิ่งที่เชื่อ ยึดเหนี่ยวศรัทธาและเชื่อมั่นในความรักของสิ่งที่เชื่อ ยึดเหนี่ยวศรัทธา เธอเขียนในจดหมายว่า “ฉันแทบจะไม่มีเวลาว่างเลย เหล่าทหารทั้งกองทัพบกก็เข้ามาถึงโรงพยาบาล การกินนั้นใหญ่หลวงนัก และไม่รู้ว่าจะจบลงอย่างไร พวกเราอยู่ในพระหัตถ์ของพระเจ้า ได้โปรดอธิษฐานเพื่อพวกเราด้วย แม้วันทีเดียวพวกเรามีผู้ป่วยและผู้ที่ได้รับบาดเจ็บราว 5,000 คน ความสบายใจของฉันมีเพียงอย่างเดียวเท่านั้น คือพระเจ้าทรงทอดพระเนตรอยู่ ทรงรู้ และพระองค์ทรง

รักพวกเรา ระลึกถึงพวกเราด้วยพี่สาวของฉัน ” (Dossey ,1999) เป็นระยะพร้อมที่จะเผชิญทุกสิ่งที่อยู่ข้างหน้าอย่างสงบ เต็มไปด้วยความมุ่งมั่น เปี่ยมด้วยสติปัญญา สมาธิและความเข้าใจ มีพลังสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา กระตือรือร้น ชีวิตเต็มเปี่ยมไปด้วยพลังและแรงขับเคลื่อนจากภายใน ในแบบฉบับที่ไม่มีสิ่งใดจะขัดขวางหรือทำให้งานของเธอเสียหายได้เลย อาไมล์บันทึกพฤติกรรมของเธอว่า “เธอได้กลายเป็นคนที่สงบนิ่งได้อย่างน่าอัศจรรย์ ไม่มีการแสดงอารมณ์ฉุนเฉียวแม้แต่เล็กน้อย ไม่มีความร้อนรนหรือทำอะไรอย่างสับสนให้เห็นเลยแม้แต่สักแวบหนึ่ง อาหาร การพักผ่อน หรืออุณหภูมิ สิ่งเหล่านี้ไม่สามารถทำให้การทำงานของเธอสึกได้เลย ” (Smith , 1950)

1.2.4 ระยะมืดมน (Dark

night of soul step)

ระยะนี้เป็นระยะที่ถูกตัดขาดจากระบบความช่วยเหลือทุกทางและต้องเผชิญทุกสิ่งตามลำพัง เกิดการเรียนรู้ที่จะอุทิศตัวปรนนิบัติสิ่งที่เชื่อ ยึดเหนี่ยวศรัทธาในระดับลึก โดยพึ่งพามิตติความเชื่อในสิ่งที่เชื่อ ยึดเหนี่ยวศรัทธาเพียงอย่างเดียว ดูเหมือนชีวิตจะไม่มีอะไรที่พึ่งได้ ถูกตัดขาดจากระบบความช่วยเหลือจะต้องเผชิญกับสถานการณ์รอบข้างที่ไม่เอื้ออำนวยเสียทุกทาง เหตุการณ์นี้เริ่มกับคลานเข้าสู่ชีวิตของฟลอเรนซ์ ในดิงเกล ในช่วงหลังสงครามไครเมีย ในระหว่างปีที่ทำพันธกิจการปฏิรูป เริ่มตั้งแต่การเสียชีวิตของ ซิดนีย์ เฮอร์เบิร์ตเลขานุการสงคราม มิตรแท้เพื่อนคู่ทุกข์คู่ยากของเธอ เจ้าหน้าที่ระดับสูงลาออกจากแผนกสงคราม อาไมล์ขอลากลับไปอยู่กับครอบครัวภายหลังที่อุทิศตัวช่วยเหลือเธอมาโดยตลอด ผู้ประสานงานคนสำคัญในอินเดียเสียชีวิต ตามมาด้วยการเสียชีวิตของบิดาจากอุบัติเหตุตกบันได การเสียชีวิตของมารดา พี่เขย พี่สาว เซลีน่า เบรดบริด และ เบนจามิน จูเวท เรื่อยมา อาจเรียกระยะนี้ได้อีกอย่างว่า ระยะยอมจำนน (Surrender step) เพราะเป็นช่วงที่ต้องยอมจำนนต่อความจริงว่าไม่มีสิ่งใดมั่นคงถาวรที่อยู่คู่เธอได้

ตลอดไปนอกจากสิ่งที่เชื่อ ยึดเหนี่ยวศรัทธาที่ยังมั่นคงและไม่เคยเปลี่ยนแปลง เกิดการเรียนรู้ที่จะดำเนินชีวิตด้านจิตวิญญาณในระดับลึก โดยพึ่งพามิตติความเชื่อเพียงอย่างเดียว ฟลอเรนซ์ ในดิงเกลบันทึกว่า “โอ้ พระองค์ทรงเป็นเกราะกำบังเรา ทรงนำเรา ทรงช่วยเรา ทรงพิทักษ์รักษาเรา ทรงแสวงหาเรา ทรงเลี้ยงดูเรา ในเวลาที่เราไม่มีใคร ปราสาจากการช่วยเหลือใดๆ แต่พระองค์ยังทรงประทานพรทุกๆ สิ่งแก่เรา พระบิดาของเราเป็นเช่นนั้น โอ้ ทรงช่วยเรา ทรงนำเรา ทรงพิทักษ์รักษาเรา ทรงเลี้ยงดูเรา ในยามที่เราปราสาจากการช่วยเหลือใดๆ แต่พระองค์ทรงอยู่” (McDonald, 2002)

1.2.5 ระยะเป็นหนึ่งเดียว

(Union with God step)

ระยะเป็นหนึ่งเดียว เป็นระยะที่จิตวิญญาณมีการพัฒนาเข้าสู่สภาวะรู้แจ้ง เกิดความสมบูรณ์พร้อมในตนเอง เบิกบาน มีสันติสุข สงบ เปี่ยมด้วยพลังความรักต่อเพื่อนมนุษย์ เกิดไมตรีจิตมิตรภาพอย่างไพศาล เข้าถึงความงามของสรรพสิ่ง มีความหวัง ผ่อนคลาย จิตใจเต็มไปด้วยความชื่นชมยินดี เปี่ยมด้วยความหวังในชีวิตหลังความตาย ผ่านพ้นจากความทุกข์ ความผิดหวัง ความเสียใจทั้งหลาย สัมผัสการได้รับพรและความสำเร็จ มีคำพูดที่ยืนยันความเป็นหนึ่งเดียวกับพระเจ้า เข้าใจและรู้แจ้ง เธออธิบายว่า “มันเป็นเรื่องธรรมดาว่า “ความปลาบปลื้มปิติสุข” จะเกิดขึ้นกับคนที่อดอาหารและจดจ่อรอคอยอย่างยาวนาน ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่น่าประหลาดใจ เพราะบุคคลเหล่านี้ได้ทำตามความเชื่อของเขาเอง และเราก็สงสัยว่าคงไม่มีอะไรมากไปกว่าความเชื่อของเขา แต่ส่วน “ความพยายามใกล้ชิดพระเจ้า” นั้นเกิดจากการที่บุคคลถือรักษากฎของพระเจ้า ซึ่งก็ไม่ได้หมายถึงคริสตจักรและพิธีกรรม แต่โดยจิตวิญญาณของเรา ซึ่งเป็นความจริงแท้และมั่นคงถาวร ส่วนสภาวะ “ความปลาบปลื้มปิติสุข” นั้นเป็นสิ่งที่ไม่จริงแท้ และไม่สมบูรณ์ (Calabria, 1997)ชีวิตที่เปี่ยมด้วยสันติสุขของฟลอเรนซ์ ในดิงเกล เกิดขึ้นชัดเจนในวัยชรา เธอเปี่ยมด้วย

ความหวังในชีวิตหลังความตาย ว่าเป็นการได้คืนกลับบ้าน บ้านในที่นี้คือแผ่นดินสวรรค์ และตอนนี้เรารู้สึกได้ว่าตนเองได้อยู่บนสวรรค์แล้ว จบสิ้นจากความทุกข์ ความผิดหวัง เสียใจทั้งหลาย ความว่า“โอ้พระบิดา พระเจ้าของวัยเด็ก พระเจ้าของวัยรุ่น พระเจ้าของกลางคน แต่มากเป็นพิเศษคือทรงเป็นพระเจ้าของผู้สูงอายุ (Dossey , 1997) วันที่ 3-4 พฤศจิกายน 1893 39 ปีที่ผ่านมา ฉันได้มาถึงสคูตารี นับเป็นพรที่ยิ่งใหญ่ ที่ฉันได้รับสมความปรารถนาของฉันแล้ว ฉันได้เข้าไปใกล้พระเจ้าโดยผ่านความลำบาก ความผิดหวังทั้งหลายทั้งปวง และ “พร้อมที่จะกลับบ้าน” “ฉันได้เข้าไปสู่บ้านแล้ว”(McDonald , 2002) 25-26 กันยายน 1897 วัยผู้สูงอายุก็กลับกลายเข้ามา และฉันก็อยู่ตามลำพัง แน่่อนฉันไม่ได้อยู่ตามลำพังอย่างโดดเดี่ยว เพราะพระเจ้าทรงสถิตกับฉัน ทรงอยู่กับฉันในวิญญาณจิตแห่งความรอบรู้และความเข้าใจ วิญญาณจิตที่เป็นหนึ่งเดียวและมีพลัง จิตวิญญาณแห่งการตระหนักรู้และยำเกรงต่อพระเจ้า พระองค์ผู้ไม่พิพากษาตามสิ่งที่ตามองเห็น ไม่ทรงตัดสินจากสิ่งที่หูได้ยิน จิตวิญญาณแห่งความรัก ความชื่นชมยินดี สันติสุข ความอดทนอดกลั้น ความถ่อมสุภาพ และความดี (McDonald , 2002)

สรุปการศึกษาพัฒนาการทางจิตวิญญาณจากประสบการณ์ชีวิตของฟลอเรนซ์ ในดิงเกล พบว่าจิตวิญญาณนั้นมีพัฒนาการตลอดอายุไขของบุคคล ประกอบด้วยสองขั้นตอน คือ ขั้นการรับรู้ข้อมูล กับขั้นการมีประสบการณ์จริงซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในตัวตนของบุคคลในระดับจิตสำนึก (Ego-consciousness) และโดยการเปลี่ยนแปลงนี้จะส่งผลต่อความคิด และพฤติกรรมของบุคคลนั้นๆ พัฒนาการทางจิตวิญญาณเกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งที่บุคคลให้คุณค่าและความหมายสูงสุด และโดยการพัฒนาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องจะทำให้เกิดความผาสุก ในกรณีของฟลอเรนซ์ ในดิงเกล สิ่งที่เธอให้คุณค่าและความหมายสูงสุดคือ ความเชื่อศรัทธาในความคิดที่สมบูรณ์แบบ ความบริสุทธิ์ เธอ

เรียกว่า พระเจ้าตามแนวคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรมของสังคมตะวันตก พัฒนาการทางจิตวิญญาณมีหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สิ่งที่คุณค่าและความหมายในชีวิตต้องมีลักษณะที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการด้านจิตวิญญาณของบุคคลได้ กล่าวคือ เป็นที่พึ่งอันประเสริฐ แหล่งพลัง ความรัก ความหวัง และการให้อภัยแบบไม่มีเงื่อนไข นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับ ระบบการอบรมเลี้ยงดูที่ให้ความรักความอบอุ่น การปลูกฝังค่านิยม ลักษณะส่วนบุคคลที่ให้ความสำคัญกับตัวตนภายใน การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งที่ตนให้คุณค่าอย่างต่อเนื่อง การแสวงหาคุณค่าและความหมายของชีวิตเชิงอุดมคติมากกว่าสิ่งภายนอกหรือวัตถุ ระบบการกล่อมเกลาทางสังคมที่ส่งเสริมสนับสนุน

2. ลักษณะความผาสุกทางจิตวิญญาณที่พบในชีวิตของฟลอเรนซ์ ในดิงเกล

จากพัฒนาการทางจิตวิญญาณที่กล่าวมาทำให้ฟลอเรนซ์ ในดิงเกลมีลักษณะของบุคคลที่มีความผาสุกทางจิตวิญญาณดังนี้

2.1 พบเป้าหมายและดำเนินชีวิตอย่างมีความหมาย

ฟลอเรนซ์ ในดิงเกล เป็นบุคคลที่เข้าใจความจริงของชีวิตอย่างลึกซึ้งและเห็นคุณค่าของการแสวงหาจนค้นพบความหมายและเป้าหมายที่แท้จริงของชีวิต “ถ้าเราได้เห็นชีวิตที่เปี่ยมด้วยศรัทธาอันแรงกล้าและมุ่งมั่นไปยังเป้าหมายของชีวิตนั้นราวดังนกบินกลับรัง แม้จะผจญกับลมแรง แต่ก็บินต่อไปด้วยความสงบและเชื่อมั่นในทิศทางของตน ใครบ้างจะรู้ซึ่งถึงกฎเกณฑ์ของพระเจ้าอันนี้และนำไปประยุกต์ใช้ได้” (Dossey , 2005) “เราควรมีชีวิตอย่างมีเป้าหมาย เราต้องสมบูรณ์แบบเหมือนอย่างพระเจ้าที่สมบูรณ์แบบอะไรคือความแตกต่างระหว่างผู้ที่มีชีวิตอย่างมีเป้าหมายกับผู้ที่มีชีวิตอย่างไร้เป้าหมาย เหมือนอย่างหนังสือเล่มนี้ หากหยิบขึ้นมาอย่างไร้วัตถุประสงค์ เขาก็จะไม่ได้อะไรนอกเสียจากได้ความบันเทิงเริงรมย์ก็เท่านั้น (Calabria & Macrae , 1994)

2.2 มีความกล้าหาญตัดสินใจ

อย่างอิสระ เห็นคุณค่าในตนเองและพร้อมที่จะเผชิญกับชีวิตเบื้องหน้าอย่างมั่นใจ ฟลอเรนซ์ ในดิงเกลตัดสินใจเด็ดเดี่ยวศึกษาวิชาการพยาบาลท่ามกลางความขัดแย้งของครอบครัว เธอบันทึกก่อนจะออกจากบ้านเพื่อไปเรียนพยาบาลในเยอรมัน ในท่ามกลางกระแสความไม่เห็นด้วยอย่างมากของครอบครัว เธอบันทึกว่า“ฉันจะไม่คาดหวังความเห็นอกเห็นใจและความช่วยเหลือจากครอบครัวอีก เพราะฉันรู้อย่างไรเสียก็ไม่มีวันได้ ฉันได้รับการปฏิบัติราวกับเป็นเด็กกอมือมาตลอด และฉันเองก็ยอมให้เขาทำกับฉันอย่างนั้นมานับนานแล้ว” (Smith, 1950) เธอปฏิเสธชีวิตการแต่งงานซึ่งเป็นความคาดหวังของครอบครัวและสังคม เข้าร่วมสงครามไครเมียในประเทศตุรกีในฐานะหัวหน้าทีมพยาบาล ความกล้าหาญของฟลอเรนซ์ ในดิงเกล ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางศีลธรรม Mohandas K. Gandhi เขียนถึงเธอในนิตยสาร Indian opinion เมื่อวันที่ 9 เดือนกันยายน ค.ศ. 1915 ว่า“ฟลอเรนซ์ ในดิงเกล เธอไม่เคยกลัวสิ่งใดอย่างจริงจัง เว้นเสียแต่เธอกลัวพระเจ้าของเธอเท่านั้น” (She fear only God) (Dossey, 1999)

2.3 มีพลังอำนาจ สงบเยือกเย็น

และแข็งแกร่งจากภายในฟลอเรนซ์ ในดิงเกล นับเป็นสุภาพสตรีผู้รื่องนามที่ถูกกล่าวขานว่ามีบุคลิกของผู้มีพลังอำนาจอยู่ในตนเอง และเป็นพลังกำลังที่ยิ่งใหญ่มหาศาล เป็นกำลังที่สามารถนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่หน้าประวัติศาสตร์โลก Mary Raymond กล่าวว่า “อังกฤษเสียแม่ทัพผู้ยิ่งใหญ่ไปคนหนึ่ง เหตุเพราะฟลอเรนซ์ ในดิงเกล ได้ถือกำเนิดมาเป็นผู้หญิง” Lytton strachey บันทึกไว้ว่า “เพียงแคเธอปรากฏตัว ก็เต็มไปด้วยอิทธิพลอันน่าประหลาด” และ Lytton strachey ยังวิพากษ์บทสัมภาษณ์มารดาของฟลอเรนซ์ ในดิงเกล ความว่า “พวกเราเป็นเปิด ซึ่งคลอเคลียออกมาเป็นหงส์แพนนี่ ในดิงเกล มารดาของเธอพูดด้วยน้ำตาคลอ แต่สุภาพสตรีท่านนี้พูดผิดเสียแล้ว เพราะที่พวกเขาคลอ

ออกมานั้นไม่ใช่หงส์ ที่จริงคือนกอินทรีต่างหากเล่า” (Gorrell, 2005)

2.4 มีปัญญา หยั่งรู้เฉลียวฉลาด และพลังสร้างสรรค์ ไม่หยุดนิ่ง เธอกล่าวว่า “อันดับแรกอย่ายอมให้กฎเกณฑ์ที่มันมากเกินไปผูกมัดเรา ควรทดลองทำสิ่งใหม่ๆ ดูบ้าง แล้วให้พิจารณาว่าอะไรดีที่สุด” (Ulrich, 1992) ฟลอเรนซ์ ในดิงเกล เป็นผู้ริเริ่มการบริหารโรงพยาบาลแนวใหม่ ริเริ่มแนวคิดการฝึกหัดพยาบาลอันเป็นจุดเริ่มต้นของโรงเรียนพยาบาลทั่วโลก พัฒนาการใช้สถิติวิเคราะห์ในงานสาธารณสุขอันเป็นพื้นฐานการวิจัย สื่อสารได้ 6 ภาษา เชี่ยวชาญและรอบรู้ด้านระเบียบและกฎหมาย เข้าใจหลักความจริงสูงสุดของชีวิต

2.5 มีความสัมพันธ์กับสิ่งที่เชื่อ ยึดเหนี่ยวศรัทธา ฟลอเรนซ์ ในดิงเกล เป็นผู้ที่ถูกศรัทธาเพื่อสิ่งที่ยึดเหนี่ยวศรัทธาตลอดชีวิต เธอกล่าวว่า “เสียงเพรียกจากพระเจ้าเพื่อให้ทำงานอันประเสริฐที่ประตูห้องของ Shore ในคฤหาสน์ลีเอิร์ท: มาเป็นหญิงรับใช้ของพระเจ้าเถิด ที่แอมบลิย์ 7 กุมภาพันธ์ 1837: เป็นวิถีทางไปสู่การสร้างสรรค์การงานอันประเสริฐ ที่คฤหาสน์ลีเอิร์ท 1848 : ฉันนั่งคุกเข่าอธิษฐานเป็นเวลานานเพื่อแสวงหาคำตอบจากพระเจ้าหลังจากนั้นพระองค์ทรงตรัสว่า ไม่ต้องไป Hamburg ที่อเล็กซานเดรีย 1850 : ฉันได้พบกับอิสรภาพที่แท้จริง และมั่นใจในเส้นทางเดินของชีวิตตามวิถีแห่งพระองค์ ที่บริดฮิล 1844: คริสต์เรียกให้ไปทำงานในโรงพยาบาล อันนี้ไม่ใช่หรือสิ่งที่ฉันได้เฝ้าเพียรติดตาม

2.6 ถ่อมใจและมีแรงบันดาลใจอันบริสุทธิ์ การเป็นผู้ประสบผลสำเร็จทั้งหลายไม่ได้นำความปิติยินดีมาสู่ฟลอเรนซ์ ในดิงเกล เพราะนั่นไม่ใช่เป้าหมายและแรงคลใจ เป้าหมายแท้จริงของงานที่เธอทำนั้นมาจากแรงบันดาลใจอันบริสุทธิ์ คือทำเพื่อสิ่งที่เชื่อ ยึดเหนี่ยวศรัทธาและช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์อย่างแท้จริง ในขณะที่มารดาของเธอปลอบปลัมเป็นสุขเหลือที่จะกล่าว จากการที่บุตรสาวกลายเป็นวีรสตรีและมีชื่อเสียงโด่งดัง เธอกล่าวแก่มารดาของเธอว่า

“ถ้าชื่อของคุณและสิ่งที่ลูกได้ทำเพื่อพระเจ้าและเพื่อนมนุษย์ ทำให้แม่รู้สึกยินดีนั้นแหละคือความยินดีที่แท้จริงสำหรับลูก การที่มีชื่อเสียงเกียรติยศไม่ได้มีความสำคัญในงานของลูก แต่ถ้ามันทำให้แม่มีความยินดีนั้นก็เพียงพอแล้ว”

2.7 การตระหนักรู้ในตนเอง

ฟลอเรนซ์ ในดิงเกล เป็นชีวิตที่ขับเคลื่อนโดยมิติจิตวิญญาณ โดยมีความสัมพันธ์โดยตรงกับสิ่งที่ยึดเหนี่ยวศรัทธา และโดยความสัมพันธ์อันนี้เอง นำมาซึ่งการตระหนักรู้ว่าตนเองเป็นใคร เกิดมาเพื่ออะไร เธอกล่าวว่า “การรู้จักตัวเองคือการรู้ว่าเราเป็นใครในพระเจ้า” (Nightingale, 1914)

2.8 ชื่นชมยินดีในชีวิต มีสันติสุขภายใน และมีความหวังในชีวิตหลังความตายสิ่งยืนยันถึงความสงบภายในที่เกิดขึ้นกับเธอคือ เธอมักจะกล่าวถึงคำว่าสวรรค์คืออยู่ในเรา การเป็นหนึ่งเดียวกับสิ่งที่ยึดเหนี่ยวศรัทธา และการอธิษฐานภาวนาจิต ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นอากัปกิริยาที่ต้องมีความสุขสงบจากภายในเท่านั้น และเธอได้สะท้อนว่ามนุษย์ไม่สามารถค้นพบความสุขที่แท้จริงได้เว้นเสียแต่จะดำเนินชีวิตอยู่ในความปรารถนาหรือตามพระประสงค์ของผู้ที่ทรงสร้างมนุษย์มาเท่านั้น “ทรงให้มนุษย์มีความต้องการ มีเอกลักษณ์เฉพาะ และให้มีอิสระด้วยตัวของเขาเอง สำหรับพระประสงค์ของพระเจ้าคือความรักที่สมบูรณ์แบบและวิถีแห่งปัญญา ซึ่งเป็นวิถีเดียวเท่านั้นที่สามารถนำให้มนุษย์มีความสุขที่แท้จริงได้ คือต้องมีความปรารถนาเช่นเดียวกับพระเจ้า” (McDonald, 2002) ฟลอเรนซ์ ในดิงเกลมีมุมมองต่อความตายคือการเปลี่ยนแปลง ไม่ใช่การสูญสลาย ความหวังในเรื่องชีวิตหลังความตายของเธอ อยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่เธอมีว่าพระเจ้าเป็นพระชนม์ของพระศาสนาของศาสนา ซึ่งเป็นตัวอย่างแรกของการมีชัยชนะเหนือความตายเสมือนเป็นการถอนหลักในแห่งความตาย และโดยการสิ้นพระชนม์ของพระองค์เพื่อการอภัยบาปบนกางเขน คือการนำมนุษย์ให้มีความชัยชนะร่วมกับพระองค์ เธอบันทึกไว้ว่า

“พระเจ้าทรงรักเธอและทรงรักฉัน นี่คือการเปลี่ยนแปลง นี่คือการตาย โอ้ความตายเอ๋ย เหล็กในของท่านอยู่ที่ไหน ที่ไหนเล่าที่ท่านมีชัยชนะ ฉันขอบคุณพระเจ้าผู้ทรงประทานชัยชนะให้กับพวกเราผ่านทางพระเยซูคริสต์พระเจ้าของเรา”

2.9 มีความรัก การให้อภัย ให้เกียรติ ใจดี มีเมตตาต่อผู้อื่น เธอมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ เธอกล่าวว่า “จิตใจของฉันซึมซับรับเอาความทุกข์ยากของเพื่อนมนุษย์ไว้ ฉันแทบจะมองไม่เห็นสิ่งอื่นใด ทุกคนที่ฉันได้พบต่างทุกข์ยาก ถูกทอดทิ้ง ขาดการเอาใจใส่ได้รับการเหยียดแกล้งเจ็บป่วยหรือไม่ก็ยากจนเจ็บใจ” (Smith, 1950) “สำหรับคนๆ หนึ่งเราจะทำอะไรได้บ้างเพื่อบรรเทาทุกข์ให้กับผู้ซึ่งทุกข์ทรมาน ไม่มีใครเหลือเวลา” (Calabria, 1997)

2.10 ภาวะเหนือตนเองและอดทน

ทำงานยากได้สำเร็จ ฟลอเรนซ์ ในดิงเกลมีจิตความสามารถ พลังใจ ความเข้มแข็งอดทน ความกล้าหาญ ความเพียรวิริยะหรือลักษณะที่ดีทั้งหลายมากเกินไปกว่าคนปกติคนหนึ่งจะมี ฟังเป็น มีแรงพลังที่เกิดขึ้นภายใน (Inner self) มากมายมหาศาล และแรงพลังอันนี้ส่งผลให้สามารถทำในสิ่งที่คนในสภาวะปกติทำไม่ได้ เมื่อศึกษาชีวิตและงานของฟลอเรนซ์ ในดิงเกล สิ้นสุดลง พบว่าชีวิตการทำงานของฟลอเรนซ์ ในดิงเกลนั้น เธอเป็นคนที่เห็นคุณค่าและอุทิศตนเพื่องานทั้งที่มีโอกาสและไม่มีโอกาส งานใดๆ ที่เธอทำ ไม่มีเลยสักงานที่ไม่ทุกข์ยากลำบากจนเงินเอาชีวิตไม่รอด ไม่มีสักงานที่ใครๆ จะลงความเห็นว่างานที่เธอกำลังจะทำนั้นมีความเป็นไปได้ ชีวิตการงานของเธอเต็มไปด้วยอุปสรรคนานาประการเกินกำลังที่มนุษย์คนหนึ่งพึงจะคาดหวังความสำเร็จ และการยอมจำนนของฟลอเรนซ์ ในดิงเกลนั้นหมายถึงการยอมอดกลั้นแต่ไม่ใช่ยอมแพ้ เธอไม่เห็นด้วยกับบุคลิกที่โอนอ่อนผ่อนตามเยี่ยงสตรี หากแต่เห็นว่าควรมีบุคลิกที่เคร่งครัดต่อวินัย มีความตั้งใจอย่างแน่วแน่และละเอียดรอบคอบ หากเพียรไม่รู้จบ จิตใจมุ่งมั่นไม่ย่อท้อและสงบเยือกเย็น และแล้วชีวิตของเธอได้กลายเป็นบทพิสูจน์ให้โลกประจักษ์ถึง

ภาวะเหนือตนเอง ความอดทนที่แท้จริงจนกว่าจะจนความสำเร็จเข้าสู่เส้นชัย ตัวอย่างวีรกรรมแห่งภาวะเหนือตนเองของเธอ ได้แก่ วีรกรรมและความสำเร็จในสงครามไครเมีย การปฏิรูประบบบริการของกองทัพให้ความช่วยเหลือด้านการพยาบาลระหว่างสงครามกลางเมืองสหรัฐ การปฏิรูประบบการสาธารณสุขในอินเดีย การปฏิรูปบ้านพักแรงงาน พืชมามาตรฐานโรงเรียนพยาบาล การเปลี่ยนแปลงสิทธิสตรี เธอทำงานหนักพร้อมกับภาวะเจ็บป่วยรุนแรง “ป่วยหนักมากๆ ตลอดทั้ง 17 ปี แต่ครั้งที่อาการถูกควบคุมบริเวณทรวงอก ฉันไม่เคยที่จะนอนราบได้เลย ไม่สามารถลุกขึ้นมานั่ง หรือแม้แต่จะพูดก็ตามที มันคงไม่สำคัญอะไรมากนัก แต่ทว่าอย่างที่คุณรู้อยู่นั้นแหละ ตลอดทั้งปี สำหรับเราแล้วไม่มีช่วงไหนที่ย่างมากไปกว่าช่วงนี้อีกแล้ว ทั้งสิ้นสุดการประชุมรัฐสภาของซิดนีย์ เฮอร์เบิร์ต คือสิ่งที่ฉันทำเพื่อถวายแด่พระเจ้าตลอดเวลา และยึดมั่นไว้แทนที่สิ่งสารพัด” (Dossey, 1999)

2.10 มีความสัมพันธ์และความรู้สึก

ถึงความพิเศษของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ฟลอเรนซ์ นิงเกล เป็นผู้ที่มีเริ่มบุกเบิกองค์ความรู้ทางการแพทย์พยาบาล และทฤษฎีที่เธอได้พัฒนาขึ้นเป็นทฤษฎีทางการแพทย์พยาบาลแรกของโลกนั้น เป็นทฤษฎีเชิงนิเวศนิยม แสดงให้เห็นถึงเป็นผู้ที่เข้าใจในกฎเกณฑ์ที่ปรากฏในธรรมชาติเป็นอย่างดีและมีความรู้สึกถึงความพิเศษของสิ่งแวดล้อม เธออธิบายมโนทัศน์ทางการแพทย์พยาบาลว่า การพยาบาล เป็นการให้ยา ทำแผล เข้าเฝือก การให้อาหารที่เพียงพอเหมาะสม และที่สำคัญที่สุดคือการจัดสิ่งแวดล้อมของผู้ป่วยให้สะอาดเงียบสงบ มีความอบอุ่น มีแสงสว่างอย่างเพียงพอ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้ป่วยมีพลังที่จะดำรงชีวิตต่อไปได้ (Vital power) วัตถุประสงค์หลักของการพยาบาลคือการจัดให้ผู้ป่วยอยู่ในสภาพที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อให้เกิดการเยียวยาโดยธรรมชาติ ฟลอเรนซ์ นิงเกลเชื่อว่าธรรมชาติเท่านั้นที่เป็นผู้รักษาเยียวยา เธอ

กล่าวว่า “ธรรมชาติ [การสำแดงของพระเจ้า] เพียงผู้เดียวเท่านั้นที่เป็นผู้รักษา ส่วนการพยาบาลคือการช่วยให้ผู้ป่วยได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีที่สุด เพื่อให้ธรรมชาตินำการรักษามายังเขา” (Nightingale, 1859)

3. ผลลัพธ์ต่อผู้รับบริการและวิชาชีพการพยาบาลที่เกิดจากประสบการณ์ด้านความผาสุกทางจิตวิญญาณของฟลอเรนซ์ นิงเกล

3.1 ผลลัพธ์ต่อผู้รับบริการ

1) ผู้รับบริการได้รับการดูแลด้วยมาตรฐานที่สูงและมีประสิทธิภาพ (Excellent nursing care) ได้แก่ ลดอัตราการตายของผู้รับบริการ (Decreased mortality rate) การสร้างแนวปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence based practice) และขยายขอบเขตของงานการพยาบาลในระดับชุมชนและสังคม

2) ผู้รับบริการได้รับการดูแลแบบองค์รวม (Holistic nursing care)

ฟลอเรนซ์ นิงเกลให้บริการโดยคำนึงถึงความเป็นองค์รวมและความแตกต่างของแต่ละบุคคล (Awareness in wholeness of human) ผู้รับบริการจะได้รับความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ได้รับการบำบัดจากการปรากฏกาย (Therapeutic presence) และได้รับการดูแลด้วยความรักและความเอื้ออาทร (Compassion and caring)

3.2 ผลลัพธ์ต่อวิชาชีพการพยาบาล

1) เปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ของวิชาชีพการพยาบาลด้วยอัตลักษณ์ของตนเอง (change image of professional nurse)

2) เกิดอัตลักษณ์แห่งวิชาชีพการพยาบาล (Identity professional of nurse) จากประสบการณ์ด้านความผาสุกทางจิตวิญญาณของฟลอเรนซ์ นิงเกล ส่งผลให้เกิดอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของวิชาชีพการพยาบาล 2 ประการดังนี้ คือ การพยาบาลเป็นงานที่มาจากบัญชาของสวรรค์ (nursing as a calling) และงานพยาบาลคือปฏิบัติทางจิตวิญญาณ

(nursing as a spiritual practice) คือเกิดจากพื้นฐานของจิตใจที่เป็นบุญเป็นกุศล ปราศจากช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ผู้ทุกข์ร้อนด้วยเมตตาจิต ให้อภัย เปี่ยมด้วยความรักและปรารถนาดี

3) เป็นผู้นำการปฏิรูปทางการพยาบาล (transformational nursing leader)

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่าแท้จริงแล้วฟลอเรนซ์ ในดิงเกล เป็นเพียงบุุชนธรรมดาคนหนึ่งที่เกิดในครอบครัวที่ร่ำรวยและมีชื่อเสียงของสังคม ต้องพบเจอกับความทุกข์จากการเจ็บป่วย ดีใจ เสียใจ ผิดหวัง ไม่ต่างจากคนอื่นๆ แต่เนื่องจากการแสวงหาจนค้นพบความจริงแท้ของชีวิต ค้นพบแหล่งแห่งพลังอันเร้นลับที่ทำให้มีจิตวิญญาณที่ผาสุก จึงดำเนินชีวิตอย่างมีความหมาย มีความคิด ความรู้สึกและแนวทางการกระทำที่แตกต่างจากคนอื่นโดยทั่วไป และลักษณะความผาสุกทางจิตวิญญาณเหล่านั้นได้กลายเป็นคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ส่งผลให้เธอประสบผลสำเร็จ ในการเป็นผู้นำการปฏิรูปงานการพยาบาลและปฏิรูปสังคม ซึ่งการศึกษาความผาสุกทางจิตวิญญาณของฟลอเรนซ์ ในดิงเกลในครั้งนี้ผู้วิจัยขออภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. พัฒนาการทางจิตวิญญาณของฟลอ

เรนซ์ ในดิงเกล

พัฒนาการทางจิตวิญญาณของฟลอเรนซ์ ในดิงเกล นั้นสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาจิตวิญญาณของ Burhart, Solar-Twadell & Hass (2008) ซึ่งได้นำเสนอแนวคิดการพัฒนาการทางจิตวิญญาณไว้ว่าพัฒนาการทางจิตวิญญาณนั้นเป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบการพัฒนาความเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ (Spiritual leadership model) คือเป็นปัจจัยนำเข้า (Input) และการพัฒนาทางจิตวิญญาณตามรูปแบบนี้ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนดังนี้ คือ

1) การศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับมิติจิตวิญญาณอย่างต่อเนื่อง (Didactic content or

informative) ซึ่งเนื้อหาขึ้นอยู่กับบริบทความเชื่อของแต่ละคน สำหรับฟลอเรนซ์ ในดิงเกล นั้นได้รับเนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่อตามบริบทของคริสตชน ที่เชื่อถือศรัทธาในพระเจ้าตั้งแต่วัยเด็กและต่อเนื่องจนถึงวัยชรา

2) สะท้อนการมีประสบการณ์ตรง ซึ่งหมายถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงจากการเป็นผู้มีความทุกข์เจ็บปวดมาสู่การเติบโตทางจิตวิญญาณ (Reflection experience pedagogy or transformative) ซึ่งฟลอเรนซ์ ในดิงเกล เริ่มเข้าสู่ระยะการมีประสบการณ์ตรงเมื่ออายุ 17 ปี มีความทุกข์ทางจิตวิญญาณอย่างมากตั้งแต่วัย 24- 29 ปี เนื่องจากไม่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวและผู้คนรอบข้างในการดำเนินชีวิตตามความเชื่อศรัทธา และฟลอเรนซ์ ในดิงเกล เข้าสู่อิสรภาพทางจิตวิญญาณ จิตวิญญาณเข้าสู่การเติบโตในวัย 30 ปี เป็นต้นไป

นอกจากนี้ยังพบว่าพัฒนาการทางจิตวิญญาณของฟลอเรนซ์ ในดิงเกล นั้น ยังสอดคล้องกับแนวคิดพัฒนาการทางความเชื่อตามช่วงวัยของ Fowler (2008) ที่กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาความเชื่อหรือพัฒนาการทางจิตวิญญาณ (A staged development of faith or spiritual development) ว่ามี 7 ขั้น ความเชื่อคือสิ่งที่แสดงถึงความเป็นองค์รวม เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับจักรวาล ซึ่งมีพัฒนาการเป็นไปตามลำดับขั้นดังนี้

ขั้น 0 (Stage 0 - "Primal or Undifferentiated" faith) เริ่มตั้งแต่แรกเกิดถึง 2 ปี เป็นระยะที่ความเชื่อถูกพัฒนาผ่านการเรียนรู้ความปลอดภัยภายใต้สิ่งแวดล้อมของตน เช่น ความอบอุ่น ความปลอดภัย การปกป้อง หรือ การถูกทอดทิ้ง การกระทำรุนแรง ซึ่งฟลอเรนซ์ นั้นได้รับการเลี้ยงดูเป็นอย่างดีท่ามกลางญาติสนิท ด้วยความรัก และเอาใจใส่จากครอบครัว จะเห็นได้จากการที่มารดาของเธอยอมซื้อบ้านหลังใหม่เพื่อหนีอากาศอันหนาวเย็น อันเป็นสาเหตุทำให้เธอป่วยบ่อยๆ ซึ่งฟลอเรนซ์ นั้นเกิดในช่วงที่อิตาลีมีอากาศอบอุ่น เธอจึงไม่สามารถทนทานต่อความหนาวเย็นได้ดี

ขั้น 1 (Stage 1 – "Intuitive-Projective" faith) เริ่มตั้งแต่ 3 ปี ถึง 7 ปี หากไม่ได้รับการปกป้องทางจิต จะนำสู่ภาวะ จิตไร้สำนึก แต่สำหรับฟลอเรนซ์ ไนติงเกลเริ่มได้รับการปลูกฝังความเชื่อ และหลักปรัชญาที่ฝังมาตั้งแต่วัยนี้แล้ว ทั้งจากครอบครัว อาไมล์ และคุณคริสตี้ ผู้เป็นพี่เลี้ยง

ขั้น 2 (Stage 2 – "Mythic-Literal" faith) ส่วนใหญ่เริ่มต้นตั้งแต่วัยเรียน ขึ้นตอนที่ 3 นี้ บุคคลจะมีความเชื่อที่เข้มแข็งเกี่ยวข้องกับความต้องการ ความชอบธรรม ความยุติธรรมและปฏิสัมพันธ์กับจักรวาล และสิ่งที่เคารพนับถือเกือบจะเป็นรูปเป็นร่าง ในช่วงวัยนี้ฟลอเรนซ์ ไนติงเกล เริ่มสะท้อนมิติตามเชื่ออย่างชัดเจน เริ่มเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้เกี่ยวกับความเชื่อกับสิ่งแวดล้อม เช่น ขอบคุณพระเจ้าที่ทรงสร้างสิ่งสวยงาม เราต้องรักคนอื่นเพราะพระเจ้าต้องการเช่นนั้น เป็นต้น

ขั้น 3 (Stage 3 – "Synthetic-Conventional" faith) เริ่มต้นเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น จะมีพฤติกรรมความเชื่อที่ชัดเจนอย่างใดอย่างหนึ่ง ในช่วงนี้ ฟลอเรนซ์ ไนติงเกล เริ่มให้ความสนใจต่อการปฏิบัติตามสิ่งที่ตนเองเชื่อมากขึ้นเรื่อยๆ เช่น การดูแลคนยากจน แอบออกจากบ้านตอนหัวค่ำเพื่อไปเยี่ยมคนป่วยในละแวกใกล้บ้าน และต่อมาในวัย 17 ปี ก็ได้ยินเสียงคริสต์เรียก เธอระบุทันทีว่านั่นคือเสียงของพระเจ้าโดยไม่ลังเล แสดงให้เห็นว่าแบบแผนความเชื่อของเธอเริ่มชัดเจนแล้ว

ขั้น 4 (Stage 4 – "Individualize-reflective" faith) เริ่มเมื่ออายุประมาณ 25 - 30 ปี เป็นช่วงที่ดิ้นรน ต่อสู้แข็งขัน บุคคลเริ่มมีบทบาทรับผิดชอบต่อความเชื่อและความรู้สึกของตน ในช่วงนี้ตรงกับช่วงที่ฟลอเรนซ์ ไนติงเกล กำลังแสวงหาพันธกิจในการรับใช้พระเจ้า เรียกร้องอยากเรียนพยาบาล อยากไปฝึกหัดในโรงพยาบาลใกล้บ้าน ถึงแม้จะถูกขัดขวางสารพัด เธอก็ไม่ยอมแพ้ จนกระทั่งวัย 30 ปี เธอก็ตัดสินใจดำเนินตามความเชื่ออย่างไม่ลังเล

ขั้น 5 (Stage 5 – "Conjunctive" faith) ยอมรับและเห็นคุณค่าของอำนาจเหนือธรรมชาติว่ามีความสัมพันธ์กับความจริงและเบื้องหลังของระบบที่สืบทอดต่อกันมา สำหรับฟลอเรนซ์ เริ่มมีประสบการณ์ด้านจิตวิญญาณมากขึ้นเรื่อยๆ ผ่านงานต่างๆ ที่เธอทำ เธอเขียนเล่าประสบการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างเธอกับพระเจ้าอย่างมากมาย

ขั้น 6 (Stage 6 – "Universalizing" faith) การรู้แจ้ง เป็นหนึ่งเดียวกับกฎเกณฑ์แห่งสากลจักรวาล เป็นช่วงบั้นปลายของชีวิตเธอที่เต็มไปด้วยความสุข สงบ เบิกบาน แจ่มใส สุขสมหวัง เธอบอกว่าหมดเรื่องทุกข์ร้อน วนวายใดๆ การกิจทุกอย่างสำเร็จ

2. ลักษณะความผาสุกทางจิตวิญญาณที่พบในชีวิตฟลอเรนซ์ ไนติงเกล

จากผลการวิจัยพบว่าฟลอเรนซ์ ไนติงเกล มีลักษณะความผาสุกทางจิตวิญญาณ เมื่อพิจารณาถึงลักษณะความผาสุกทางจิตวิญญาณทั้งหมดพบว่าศูนย์กลางของชีวิตของฟลอเรนซ์ ไนติงเกลหรือแหล่งพลังของเธอ มีมิติของความเชื่อมั่นศรัทธา เป็นศูนย์กลางของทุกเหตุการณ์ (Central principle of spiritual philosophy) และการตรัสเรียกจากพระเจ้าเมื่อครั้งอายุจะครบ 17 ปี เป็นจุดเปลี่ยนของชีวิต (Major epiphany) หรืออีกนัยหนึ่งพระเจ้าคือสิ่งที่เธอยึดเหนี่ยวฝังแน่น เป็นศูนย์กลางและต้นกำเนิดของความคิด ปรัชญาในการดำเนินชีวิต มีผลต่อความรู้สึกและสะท้อนแนวทางการกระทำของฟลอเรนซ์ ไนติงเกล ซึ่งลักษณะความผาสุกทางจิตวิญญาณที่เกิดขึ้นในชีวิตของฟลอเรนซ์ ไนติงเกลนี้มีความสอดคล้องกับ แนวคิดความผาสุกทางจิตวิญญาณของ Fisher (2008) กล่าวคือ ผู้ที่มีความผาสุกทางจิตวิญญาณจะมีองค์ประกอบต่างๆดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบภายในบุคคล (Personal Domain) เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นภายในบุคคลการแสวงหาความหมายของชีวิต (Meaning in

life) การตระหนักรู้ในตนเอง (Self Awareness)
ความรู้สึกมีเอกลักษณ์เฉพาะตน (Sense of identity)
ความชื่นชมยินดีในชีวิต (Joy in life) และมีสันติสุข
ภายใน (Inner peace)

2. องค์ประกอบระหว่างบุคคล
และวัฒนธรรม (Communal Domain) เป็นสิ่งที่แสดง
ถึงคุณภาพและความลึกซึ้งในความสัมพันธ์ระหว่าง
บุคคลกับผู้อื่น เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ศาสนา
แสดงออกถึงความรักที่มีต่อบุคคลอื่น (Love of other
people) การให้อภัยผู้อื่น (Forgiveness toward others)
ความไว้วางใจ (Trust between individuals) ยอมรับ
และให้เกียรติผู้อื่น (Respect for others) และใจดีมี
เมตตาต่อผู้อื่น (Kindness toward others people)

3. องค์ประกอบสิ่งแวดล้อม
(Environmental Domain) ประกอบด้วย
ความสัมพันธ์กับธรรมชาติ (Connection with nature)
ข้าเกรงต่อธรรมชาติ (Awe at a breathtaking view) มี
ความกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม (Harmony with the
environment) เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับธรรมชาติ
(oneness with nature) และความรู้สึกถึงความวิเศษของ
สิ่งแวดล้อม (Sense of magic in the environment)

4. องค์ประกอบสิ่งศักดิ์สิทธิ์
เหนือธรรมชาติ (Transcendental Domain) เป็น
ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบางสิ่งบางอย่างที่อยู่
เหนือธรรมชาติ พลังจักรวาล ความจริงเหนือธรรมชาติ
หรือพระเจ้า รวมถึงความเชื่อ การเคารพบูชา นมัสการ
สรรเสริญ แหล่งพลังลึกลับแห่งจักรวาลประกอบด้วย
ความสัมพันธ์ส่วนตัวกับพระเจ้า (Personal relationship
with the Divine/God) นมัสการพระเจ้าผู้ทรงสร้าง
(Worship of the Creator) เข้าสนิทเป็นอันหนึ่งอัน
เดียวกับพระเจ้า (Oneness with God) มีสันติสุขกับพระ
เจ้า (Peace with God) และมีชีวิตแห่งการอธิษฐาน
(Prayer life) ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วพบว่า ฟลอเรนซ์ ไน
ดิงเกล มีองค์ประกอบสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติ
(Transcendental Domain) เป็นศูนย์กลาง และกลายเป็น
ที่มาของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นภายในตนเอง บุคคล

วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมี
ปัจจัยส่งเสริมหลายประการได้แก่

1. ด้านสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เชื่อถือ ศรัทธา

(Transcendence domain) ลักษณะของพระเจ้าที่ฟลอ
เรนซ์ ไนดิงเกลยึดมั่นศรัทธานั้นสามารถตอบสนอง
ความต้องการทางจิตวิญญาณได้ครบถ้วน ได้แก่ ทรง
เป็นพระเจ้าที่เป็นแหล่งแห่งความหวัง พลัง ความ
ไว้วางใจ ความดีที่สมบูรณ์แบบ ความรักแบบไม่มี
เงื่อนไข ทรงให้อภัยไม่มีที่สิ้นสุด

2. ด้านภูมิหลังของครอบครัว

(Family background) ครอบครัวของฟลอเรนซ์ ไนดิง
เกล ตลอดจนเครือญาติเป็นผู้ให้ความสำคัญกับ
การศึกษาและการปลูกฝังความเชื่อศรัทธาในพระเจ้า
อย่างเคร่งครัดให้กับฟลอเรนซ์ ไนดิงเกล มาตั้งแต่เด็ก
ตลอดจนแนวคิดด้านปรัชญาอื่นๆอย่างกว้างขวาง ทำ
ให้ฟลอเรนซ์ ไนดิงเกล เรียนรู้มิติจิตวิญญาณอย่าง
ลึกซึ้ง

3. ด้านที่ปรึกษาฝ่ายจิตวิญญาณ

(Spiritual advisor or counselor) ฟลอเรนซ์ ไนดิงเกล
ได้พบปะผู้คน และมีที่ปรึกษาด้านจิตวิญญาณหลายคน
ที่คอยให้คำแนะนำ เขียนจดหมายแลกเปลี่ยนความ
คิดเห็นตลอดชีวิต เช่น ศาสตราจารย์เบนจามิน จูเวต
เซลินา เบรคบริด แมรี ชาร์มว

4. ด้านแบบอย่างบุคคลฝ่ายจิตวิญญาณ

(Spiritual perfect man model)

ฟลอเรนซ์ ไนดิงเกล มีบุคคลที่เป็นต้นแบบ
ในการดำเนินชีวิตทางจิตวิญญาณ คือพระเยซูคริสต์
เป็นตัวอย่างในเรื่องความรักแบบไม่มีเงื่อนไขผ่านการ
ยอมสิ้นพระชนม์บนกางเขน เพื่ออภัยความบาปแก่
มวลมนุษยชาติ ฟลอเรนซ์ ไนดิงเกลซาบซึ้งในความรัก
ของพระองค์ จึงอุทิศตัวเพื่อผู้อื่นตามแบบอย่างแห่ง
พระเยซูคริสต์

5. ด้านคุณลักษณะชีวิตส่วนบุคคล

(Personality) ฟลอเรนซ์ ไนดิงเกล เป็นคนที่รักการ
เรียนรู้และแสวงหาหลักปรัชญาความจริงสูงสุด สนใจ

เรื่องภายในจิตใจมากกว่าวัตถุสิ่งของ สิ่งที่คุณค่า
และความหมายในชีวิตเป็นลำดับแรกคือเรื่องศีลธรรม

6. ด้านเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม (Social context) ประเทศอังกฤษในช่วงเวลาที่ฟลอเรนซ์ ในดิงเกลมีชีวิตอยู่ ได้เพิ่มไปด้วยการแบ่งแยกชนชั้น การเจ็บป่วย สงคราม การจำกัดสิทธิสตรี สิ่งเหล่านี้จึงเป็นเหมือนบททดสอบที่ทำลายชีวิตและจิตวิญญาณของฟลอเรนซ์ ในดิงเกล

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบในงานวิจัย จึงขอเสนอแนะดังนี้

1. กำหนดแนวทางการพัฒนาความผาสุกทางจิตวิญญาณในผู้ประกอบการวิชาชีพการพยาบาล ได้แก่ ส่งเสริมการรับรู้ข้อมูลด้านจิตวิญญาณ พัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งที่คุณค่าสูงสุด สิ่งที่ยึดเหนี่ยวศรัทธาอย่างต่อเนื่องจนเกิดประสบการณ์ทางจิตวิญญาณขึ้นจริง ไม่ใช่เป็นเพียงหลักการความรู้เท่านั้น

2. ผู้บริหารทางการพยาบาลควรให้ความสำคัญในการพัฒนาความผาสุกทางจิตวิญญาณ เพราะจะส่งผลให้เป็นผู้ที่มีพลังจากภายใน ดำเนินชีวิตอย่างมีความหมาย เป้าหมายที่ชัดเจน อิสระ กล้าหาญ และตัดสินใจแน่วแน่ให้กับสิ่งที่ดีงาม ทั้งนี้เพื่อการจัดการองค์กรที่ส่งเสริมสนับสนุนการให้คุณค่าเชิงอุดมคติ การสื่อสารคุณค่าแห่งงาน การพัฒนาจิตวิญญาณของผู้ที่อยู่ในความดูแล เป็นแบบอย่างและส่งอิทธิพลชีวิตในทางดีต่อผู้ร่วมงาน

3. การกำหนดแนวทางในการคัดเลือกนักศึกษาพยาบาล โดยนำคุณลักษณะที่พบในชีวิตของฟลอเรนซ์ ในดิงเกลและมีความจำเป็นต่อวิชาชีพเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือก เช่น ความรักและปรารถนาดีต่อผู้อื่น ความเมตตาสงสาร ควรมีการสอบวัดจิตปัญญา และ แรงจูงใจร่วมด้วย ไม่ใช่แค่ผู้ที่มีคะแนนสอบดีและต้องการอาชีพเท่านั้น

4. การจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตรที่สนับสนุนการให้คุณค่าเชิงอุดมคติ การเรียนการสอนภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ต้องไม่ใช่การพัฒนาทักษะ

เชิงวิชาชีพเท่านั้น แต่ต้องให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเปลี่ยนแปลงภายในตัวตนในระดับจิตสำนึก (Ego consciousness) มีการวัดและประเมินคุณลักษณะส่วนบุคคลอย่างต่อเนื่องก่อนการสำเร็จการศึกษา

5. สถาบันการศึกษาควรให้ความสำคัญกับองค์ความรู้ด้านประวัติการพยาบาล พัฒนาโปรแกรมการสอนที่ให้ข้อมูลเชิงลึก การจัดทำตำราและงานแปลจดหมายของฟลอเรนซ์ ในดิงเกล เพื่อให้พยาบาลได้เข้าใจแก่นแท้ของภาพลักษณ์แห่งตนและวิชาชีพ ด้วยพลังของเรื่องราวจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในตนเองเป็นแรงบันดาลใจในการประกอบกิจอันเป็นคุณแก่เพื่อนมนุษย์ สังคมและวิชาชีพการพยาบาลสืบไป

เอกสารอ้างอิง

โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์และคณะ. 2550. องค์กรไม่ใช่เครื่องจักรการบริหารจัดการกระบวนทัศน์ใหม่. กรุงเทพฯ: มีติกราฟฟิค จำกัด.

ถนอมขวัญ ทวีบุรณ์ และคณะ. 2549. การประเมินคุณลักษณะของบัณฑิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. วารสารพยาบาลศาสตร์, 24(1), 66-76.

เนาวรัตน์ ชาประสิทธิ์. 2547. ความฉลาดทางอารมณ์ทัศนคติต่อวิชาชีพและปัจจัยทางชีวสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการบริการของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลเลิดสิน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พัชนี สมกำลัง และคณะ. 2551. ความสัมพันธ์ระหว่างความผาสุกทาง

- จิตวิญญาณกับความ เหนื่อยหน่ายของพยาบาลวิชาชีพ
โรงพยาบาลทั่วไป ภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารคณะพยาบาล
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 31(4), 57-65.
- ฟาริดา อิบราฮิม. 2533. เรื่องของจิตวิญญาณกับการ
พยาบาล. การพยาบาลในมิติจิตวิญญาณ.
กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์.
- วารุณี หนูพันธ์. 2547. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ
ห้วงค์ประกอบและการสนับสนุนทางสังคม
กับพฤติกรรมบริการของพยาบาลวิชาชีพ
โรงพยาบาลประทุมธานี. วิทยานิพนธ์
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
จิตวิทยาพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมประสงค์ โอวาทกา. 2541. ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
กับการพัฒนาคุณลักษณะเฉพาะตนที่พึง
ประสงค์ ของนักศึกษาวิทยาลัย ในสังกัด
กระทรวงสาธารณสุข. นนทบุรี: กระทรวง
สาธารณสุข.
- เอี่ยมพร ทองกระจาย. 2538. ทฤษฎีการพยาบาล มโน
คติ และแนวปฏิบัติ. ขอนแก่น: คณะพยาบาล
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Burhart, L., Solalari-Twadell, PA., and Hass,
S. 2008. Addressing Spiritual
Leadership An Organizational Model.
The Journal of Nursing
Administration, 38(1), 33-39.
- Calabria, MD. 1997. Florence Nightingale in Egypt
and Greece. New York: State University of
New York Press.
- Calabria, MD., and Macrae, JA. (Eds.). 1994.
Suggestions for thought: selections of
commentaries. Philadelphia: University of
Pennsylvania Press.
- Denzin, LM. 1989. Interpretive biography. Newbury
Park, CA: Sage.
- Dossey, BM. 1999. Florence Nightingale : mystic
visionary and healer. Springhouse, PA:
Springhouse.
- Dossey, BM. 2002. Letter from a mystic: Florence
Nightingale' Legacy for postmodern
nursing. Dissertations of the Union Institute
and University Graduated College.
- Dossey, MB., Selandars, C., Beck, M., and Attewell,
A. 2005. Florence Nightingale today:
healing leadership Global action. Maryland:
nurses books.
- Fisher, J. 2008. Nurses'and Carers' Spiritual
wellbeing in the workplace. Australian
Journal Of Advanced nursing, 25(4), 49-
57.
- Mcdonald, L. 2002a. Florence Nightingale's spiritual
Journey: Biblical annotation, Sermon and
Journal notes. The collection works of
Florence Nightingale. (Vol. 2). Waterloo
Ontario: Wilfrid Laurier University Press.
- Nightingale, F. 1914. Florence Nightingale to her
nurse: A selection from Miss Nightingale's
addresses to probationers and nurses of the
Nightingale School at St. Thomas's
Hospital. London: Macmillan & Co.
- Ulrich, BT. 1992. Leadership and Management
According to Florence Nightingale. New
York: Appleton& Lange
- Woodham-Smith, C. 1950. Florence Nightingale:
1820-1910. London: Constable.